TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2011. gada 1. martā *

Lieta C-236/09

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Cour constitutionnelle* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2009. gada 18. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2009. gada 29. jūnijā, tiesvedībā

Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL,

Yann van Vugt,

Charles Basselier

pret

Conseil des ministres.

* Tiesvedības valoda — franču.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], P. Linda [*P. Lindh*] un T. fon Danvics [*T. von Danwitz*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 1. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL*, kā arī J. van Vugta [*van Vugt*] un Š. Baseljē [*Basselier*] vārdā — F. Krencs [*F. Krenc*], *avocat*,

— *Conseil des ministres* [Ministru padomes] vārdā — P. Sležērs [*P. Slegers*], *avocat*,

— Beļģijas valdības vārdā — L. van den Bruka [*L. Van den Broeck*], pārstāve, kurai palīdz P. Sležērs, *avocat*,

— Īrijas vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis, kam palīdz B. Marejs [*B. Murray*], *BL*,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un A. Čubinska [*A. Czubinski*], pārstāvji,

— Lietuvas valdības vārdā — R. Mackevičiene [*R. Mackevičienė*], pārstāve,

— Somijas valdības vārdā — J. Heliskoski [*J. Heliskoski*], pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — I. Rao [*I. Rao*], pārstāve, kurai palīdz D. Bīrds [*D. Beard*], *barrister*,

— Eiropas Savienības Padomes vārdā — M. Veiga [*M. Veiga*], F. Florindo Gižons [*F. Florindo Gijón*] un I. Šulce, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā — M. Van Houfs [*M. Van Hoof*] un M. van Bēks [*M. van Beek*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2010. gada 30. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīvas 2004/113/EK, ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 37. lpp.), 5. panta 2. punkta spēkā esamību.

2 Šis lūgums ir iesniegts lietā starp *Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL*, kā arī J. van Vugtu un Š. Baseljē un Beļģijas Karalistes *Conseil des ministres* par 2007. gada 21. decembra likuma, ar kuru groza 2007. gada 10. maija likumu par cīņu pret sieviešu un vīriešu diskrimināciju dzimuma dēļ apdrošināšanas jomā (2007. gada 31. decembra *Moniteur belge*, 66175. lpp.; turpmāk tekstā — "2007. gada 21. decembra likums"), atcelšanu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Direktīva 2004/113 tika pieņemta, pamatojoties uz EKL 13. panta 1. punktu. Šīs direktīvas preambulas 1., 4., 5., 12., 15., 18. un 19. apsvērums ir izteikti šādā redakcijā:

"(1) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 6. pantu Savienība ir dibināta, ievērojot dalībvalstu kopīgos principus — brīvības, demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību respektēšanas principu un tiesiskuma principu, un kā Kopienas tiesību vispārēju principu ievēro pamattiesības, ko nodrošina Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija[, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī,] un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām.

[…]

(4) Vīriešu un sieviešu līdztiesība ir viens no Eiropas Savienības pamatprincipiem. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā — "Harta") 21. un 23. pants aizliedz jebkuru diskrimināciju dzimuma dēļ un nosaka, ka vīriešu un sieviešu līdztiesība ir jānodrošina visās jomās.

(5) Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 2. pantā ir paredzēts, ka šādas vienlīdzības veicināšana ir viens no Kopienas būtiskākajiem uzdevumiem. Tāpat, Līguma 3. panta 2. punkts nosaka, ka, veicot visas savas darbības, Kopiena tiecas novērst nevienlīdzību un sekmēt sieviešu un vīriešu līdztiesību.

[…]

(12) Lai novērstu diskrimināciju dzimuma dēļ, šī direktīva būtu jāpiemēro gan tiešas, gan netiešas diskriminācijas gadījumos. Tieša diskriminācija pastāv tikai gadījumā, ja salīdzināmā situācijā pret vienu personu tās dzimuma dēļ izturas sliktāk nekā pret citu personu. Tā, piemēram, atšķirības sniegtajos veselības aprūpes pakalpojumos, kas izriet no vīriešu un sieviešu fizioloģiskajām atšķirībām, neattiecas uz salīdzināmām situācijām un, tādējādi, tās nerada diskrimināciju.

[…]

(15) Jau pastāv vairāki tiesību instrumenti, lai īstenotu vienlīdzīgas attieksmes principu pret vīriešiem un sievietēm darba attiecību un profesionālo darbību jomā. Tādējādi šo direktīvu nevajadzētu piemērot attiecībā uz minēto jomu. Tas pats

pamatojums attiecas arī uz pašnodarbinātības jautājumiem, ciktāl tos aptver esošie tiesību instrumenti. Šī direktīva būtu jāpiemēro tikai attiecībā uz to apdrošināšanu un pensijām, kuras ir privātas, brīvprātīgas un ir nodalītas no darba attiecībām.

[…]

(18) Ar dzimumu saistītus aktuāros faktorus plaši izmanto apdrošināšanas un citu ar to saistītu finanšu pakalpojumu sniegšanā. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, dzimuma kā aktuārā faktora izmantošana nedrīkst radīt atšķirības indivīdu prēmiju un apdrošināšanas izmaksu aprēķināšanā. Lai novērstu strauju tirgus pārorientēšanos, šis princips būtu jāpiemēro tikai līgumiem, kas ir noslēgti pēc šīs direktīvas pārņemšanas [transponēšanas] dienas.

(19) Noteiktas risku kategorijas var būt atšķirīgas katram no dzimumiem. Dažos gadījumos dzimums ir viens no faktoriem, tomēr ne vienmēr vienīgais noteicošais faktors, novērtējot apdrošinātos riskus. Attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti šāda veida risku apdrošināšanai, dalībvalstis var pieļaut izņēmumus no principa, kas paredz vienādas prēmijas un apdrošināšanas izmaksas abu dzimumu pārstāvjiem, ja vien dalībvalstis var nodrošināt, ka aktuārie un statistikas dati, kas ir aprēķinu pamatā, ir uzticami, ir tikuši regulāri atjaunoti [tiek regulāri atjaunināti] un ir publiski pieejami. Izņēmumi ir pieļaujami tikai gadījumos, kad valsts tiesību aktos princips par vienādām prēmijām un apdrošināšanas izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem nav ticis pielietots jau pirms tam. Piecus gadus pēc šīs direktīvas pārņemšanas [transponēšanas] dienas dalībvalstīm būtu jāpārskata šo izņēmumu pamatojums, ņemot vērā jaunākos aktuāros un statistikas datus, kā arī ziņojumu, ko Komisija sniedz trīs gadus pēc šīs direktīvas pārņemšanas [transponēšanas] dienas."

4 Direktīvas 2004/113 mērķis tās 1. pantā ir definēts šādi:

"Šīs direktīvas mērķis ir izveidot sistēmu, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma dēļ attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu, ar nolūku dalībvalstīs īstenot principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm."

5 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā ir paredzēts:

"1. Šīs direktīvas izpratnē vienlīdzīgas attieksmes princips pret vīriešiem un sievietēm nozīmē, ka:

a) ir aizliegta tieša diskriminācija dzimuma dēļ, tostarp mazāk labvēlīga attieksme pret sievietēm grūtniecības un maternitātes dēļ;

b) ir aizliegta netieša diskriminācija dzimuma dēļ."

6 Minētās direktīvas 5. pantā ar virsrakstu "Aktuārie faktori" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai visos jaunajos līgumos, kas noslēgti vēlākais pēc 2007. gada 21. decembra, dzimuma kā faktora izmantošana prēmiju un apdrošināšanas izmaksu aprēķināšanai apdrošināšanas un saistītu finanšu pakalpojumu jomā neradītu atšķirības indivīdu prēmijās un apdrošināšanas izmaksās.

2. Neatkarīgi no šī panta 1. punkta, dalībvalstis pirms pārņemšanas dienas [pirms 2007. gada 21. decembra] var lemt par pieļaujamajām samērīgajām atšķirībām individu prēmiju un apdrošināšanas izmaksu aprēķināšanā gadījumos, kad dzimuma kā noteicošā faktora izmantošana riska novērtēšanā balstās uz atbilstošiem un precīziem aktuārajiem un statistikas datiem. Attiecīgās dalībvalstis informē Komisiju un nodrošina, lai precīzie dati, kas attiecas uz dzimuma kā noteicošā aktuārā faktora izmantošanu, tiktu apkopoti, publicēti un regulāri atjaunināti. Šīs dalībvalstis pārskata savu lēmumu piecus gadus pēc 2007. gada 21. decembra, ņemot vērā 16. pantā minēto Komisijas ziņojumu, un nosūta šīs pārskatīšanas rezultātus Komisijai.

3. Jebkurā gadījumā, izmaksas, kas ir saistītas ar grūtniecību un maternitāti, nedrīkst radīt atšķirības indivīdu prēmijās un apdrošināšanas izmaksās.

Dalībvalstis var atlikt to pasākumu īstenošanu, kas nepieciešami šī punkta prasību izpildei, vēlākais uz diviem gadiem, sākot no 2007. gada 21. decembra. Šādā gadījumā attiecīgās dalībvalstis nekavējoties informē Komisiju."

7 Tās pašas direktīvas 16. pantā ar virsrakstu "Ziņojumi" ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis pirmo reizi vēlākais līdz 2009. gada 21. decembrim un pēc tam ik pēc pieciem gadiem dara zināmu Komisijai visu pieejamo informāciju par šīs direktīvas piemērošanu.

Komisija sagatavo kopsavilkuma ziņojumu, kas ietver pārskatu par dalībvalstu praksi attiecībā uz 5. pantu — saistībā ar dzimuma kā faktora izmantošanu prēmiju un apdrošināšanas izmaksu aprēķināšanai. Tā iesniedz šo ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei vēlākais 2010. gada 21. decembrī. Ja nepieciešams, Komisija pievieno ziņojumam priekšlikumu direktīvas grozīšanai.

2. Komisijas ziņojumā ņem vērā attiecīgo ieinteresēto pušu [ieinteresēto personu] viedokļus."

8 Saskaņā ar Direktīvas 2004/113 17. panta 1. punktu dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie vai administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību šai direktīvai vēlākais līdz 2007. gada 21. decembrim, un dalībvalstis Komisijai nekavējoties iesniedz šo normatīvo vai administratīvo aktu tekstus.

Valsts tiesības

9 2007. gada 21. decembra likuma 2. pantā ir precizēts, ka ar šo likumu transponē Direktīvu 2004/113.

10 Minētā likuma 3. pantā ir ietverta norma, ar kuru aizstāj 2007. gada 10. maija likuma par cīņu pret sieviešu un vīriešu diskrimināciju dzimuma dēļ apdrošināšanas jomā 10. pantu.

11 Iepriekš minētā likuma jaunais 10. pants kopš tā laika ir izteikts šādā redakcijā:

"1. Atkāpjoties no 8. panta, apdrošināšanas prēmiju un izmaksu noteikšanā var tikt paredzēta tieša un proporcionāla atšķirība, pamatojoties uz dzimumu, ja dzimums ir noteicošais faktors risku vērtējumā, pamatojoties uz atbilstošiem un precīziem aktuārajiem un statistikas datiem.

Šī atkāpe ir piemērojama vienīgi dzīvības apdrošināšanas līgumiem 1992. gada 25. jūnija Likuma par dzīvības apdrošināšanu uz zemes 97. panta izpratnē.

2. Sākot ar 2007. gada 21. decembri ar grūtniecību un maternitāti saistītas izmaksas nekādā ziņā nevar turpināt radīt atšķirības apdrošināšanas prēmijās un apdrošināšanas izmaksās.

3. Banku, finanšu un apdrošināšanas lietu komisija apkopo 1. punktā minētos aktuāros un statistikas datus un ne vēlāk kā 2008. gada 20. jūnijā nodrošina to publicēšanu, un tad ik pēc diviem gadiem tos atjaunina un publicē savā interneta vietnē. Šie dati tiek atjaunināti ik pēc diviem gadiem.

Banku, finanšu un apdrošināšanas lietu komisijai ir tiesības no attiecīgajām iestādēm, uzņēmumiem un personām pieprasīt šajā nolūkā nepieciešamos datus. Tā nosaka, kādi dati, kādā veidā un kādā formā tai ir jānodod.

4. Banku, finanšu un apdrošināšanas lietu komisija Eiropas Komisijai ne vēlāk kā 2009. gada 21. decembrī iesniedz datus, kas ir tās rīcībā atbilstoši šim pantam. Tā šos datus Eiropas Komisijai nosūta katru reizi pēc to atjaunināšanas.

5. Likumdevējas palātas [*Chambres législatives*] pirms 2011. gada 1. marta novērtē šī panta piemērošanu, pamatojoties uz 3. un 4. punktā minētajiem datiem, Direktīvas 2004/113/EK 16. pantā minēto Eiropas Komisijas ziņojumu, kā arī situāciju pārējās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Šī novērtēšana notiek, pamatojoties uz ziņojumu, kuru likumdevējām palātām divu gadu laikā iesniedz Novērtēšanas komisija [*Commission d'évaluation*].

Ar dekrētu, kas apspriests *Conseil des Ministres*, karalis nosaka precīzākus noteikumus par Novērtēšanas komisijas sastāvu un tās iecelšanu, kā arī ziņojuma formu un saturu.

Komisija it īpaši ziņo par šī panta ietekmi uz tirgus situāciju un aplūko arī citus segmentācijas kritērijus, kas nav saistīti ar dzimumu.

6. Šī norma nav piemērojama apdrošināšanas līgumiem, kas noslēgti sociālā nodrošinājuma papildu režīmā. Uz šiem līgumiem attiecas vienīgi 12. pants."

Pamata lietas fakti un prejudiciālie jautājumi

12 Prasītāji pamata lietā cēla *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālajā tiesā] prasību atcelt 2007. gada 21. decembra likumu, ar ko Beļģijas tiesībās transponē Direktīvu 2004/113.

13 Tie uzskatīja, ka 2007. gada 21. decembra likums, ar ko īsteno Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punktā piedāvāto atkāpšanās iespēju, ir pretrunā vīriešu un sieviešu līdztiesības principam.

14 Tiktāl, ciktāl 2007. gada 21. decembra likumā ir izmantota atkāpšanās iespēja atbilstoši Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punktam, *Cour constitutionnelle* — uzskatot, ka tai iesniegtā prasība izraisa jautājumu par Savienības direktīvas normas spēkā esamību — nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas 2004/113 […] 5. panta 2. punkts ir saderīgs ar [LES] 6. panta 2. punktu un konkrētāk — ar šajā normā nostiprināto vienlīdzības un nediskriminācijas principu?

2) Noliedzošas atbildes uz pirmo jautājumu gadījumā — vai [šīs] direktīvas 5. panta 2. punkts ir nesaderīgs ar [LES] 6. panta 2. punktu arī tad, ja to piemēro vienīgi līgumiem par dzīvības apdrošināšanu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

15 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punkts ir spēkā, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu pret sievietēm un vīriešiem.

16 LES 6. panta — uz kuru savos jautājumos atsaucas iesniedzējtiesa un kurš ir minēts Direktīvas 2004/113 preambulas 1. apsvērumā — 2. punktā bija noteikts, ka Savienība kā Kopienu tiesību vispārējus principus ievēro pamattiesības, ko nodrošina Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām. Šīs pamattiesības kopš 2009. gada 1. decembra ir iekļautas Hartā, kurai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem.

17 Hartas 21. un 23. pantā ir paredzēts, pirmkārt, ka ir aizliegta jebkāda veida diskriminācija dzimuma dēļ un, otrkārt, ka sieviešu un vīriešu līdztiesība ir jānodrošina visās jomās. Tā kā Direktīvas 2004/113 preambulas 4. apsvērumā ir tieši norādīts uz šiem pantiem, minētās direktīvas 5. panta 2. punkta spēkā esamība ir jāvērtē, ņemot vērā minētās Hartas normas (šajā ziņā skat. 2010. gada 9. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 *Volker und Markus Schecke* un *Eifert*, Krājums, I-11063. lpp., 46. punkts).

18 Tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem ir Līguma par ES darbību normu priekšmets. Pirmkārt, atbilstoši LESD 157. panta 1. punktam visām dalībvalstīm ir jānodrošina tas, ka tiek ievērots princips, ka vīrieši un sievietes par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu saņem vienādu darba samaksu. Otrkārt, LESD 19. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Padome, saņēmusi Parlamenta piekrišanu, var paredzēt

attiecīgus pasākumus, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.

19 Ja LESD 157. panta 1. punktā ir noteikts princips, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem konkrētā jomā, tad LESD 19. panta 1. punktā savukārt Padomei ir piešķirtas tiesības, kas tai jāīsteno, it īpaši ievērojot LES 3. panta 3. punkta otro daļu — kurā noteikts, ka Savienība apkaro sociālo atstumtību un diskrimināciju un veicina sociālo taisnīgumu un aizsardzību, vīriešu un sieviešu līdztiesību, paaudžu solidaritāti un bērnu tiesību aizsardzību —, kā arī LESD 8. pantu, saskaņā ar kuru, veicot savas darbības, Savienība tiecas novērst nevienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm un sekmēt vienlīdzību.

20 Pakāpeniski īstenojot šo vienlīdzību, tieši Savienības likumdevējs, ievērojot Savienībai LES 3. panta 3. punkta otrajā daļā un LESD 8. pantā uzticēto uzdevumu, nosaka Savienības iesaistīšanās brīdi, ņemot vērā ekonomiskos un sociālos apstākļus tajā.

21 Tomēr, ja tiek pieņemts lēmums par šādu iesaistīšanos, tai jābūt saskaņoti vērstai uz izvirzītā mērķa sasniegšanu, kas neizslēdz iespēju paredzēt pārejas periodus vai ierobežoti piemērojamas atkāpes.

22 Kā konstatēts Direktīvas 2004/113 preambulas 18. apsvērumā, minētās direktīvas pieņemšanas brīdī ar dzimumu saistītus aktuāros faktorus plaši izmantoja apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanā.

23 Tādējādi Savienības likumdevējs drīkstēja īstenot vīriešu un sieviešu līdztiesības principu — precīzāk, piemērot noteikumu par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem — pakāpeniski, ar atbilstošiem pārejas posmiem.

24 Tieši tādā ziņā Savienības likumdevējs Direktīvas 2004/113 5. panta 1. punktā ir paredzējis, ka atšķirībām apdrošināšanas prēmijās un izmaksās, kuras rodas, izmantojot dzimumu kā faktoru to aprēķināšanā, jābūt atceltām vēlākais 2007. gada 21. decembrī.

25 Atkāpjoties no vispārējā noteikuma par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem, kurš ieviests ar minēto 5. panta 1. punktu, tā paša panta 2. punktā savukārt dalībvalstīm, kuru valsts tiesībās Direktīvas 2004/113 pieņemšanas brīdī šis noteikums vēl netika piemērots, bija piešķirta iespēja līdz 2007. gada 21. decembrim lemt par pieļaujamām samērīgajām atšķirībām indivīdu apdrošināšanas prēmiju un izmaksu aprēķināšanā gadījumos, kad dzimuma kā noteicošā faktora izmantošana riska novērtēšanā balstās uz atbilstošiem un precīziem aktuārajiem un statistikas datiem.

26 Saskaņā ar to pašu punktu minētā iespēja tiks pārskatīta piecus gadus pēc 2007. gada 21. decembra, ņemot vērā Komisijas ziņojumu, bet, tā kā Direktīvā 2004/113 nav normas par šo atšķirību piemērošanas ilgumu, dalībvalstis, kuras izmantojušas minēto iespēju, drīkst ļaut apdrošinātājiem piemērot šo nevienlīdzīgo attieksmi bez ierobežojuma laikā.

27 Padome pauž šaubas par to, vai atsevišķās privātās apdrošināšanas nozarēs apdrošināto sieviešu un apdrošināto vīriešu situācijas var uzskatīt par salīdzināmām, ņemot

vērā to, ka no apdrošinātāju metožu viedokļa — tie, pamatojoties uz statistiku, klasificē riskus kategorijās — apdrošinātā riska pakāpes sievietēm un vīriešiem var atšķirties. Padome apgalvo, ka Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punktā paredzētās iespējas mērķis ir tikai pieļaut to, ka dažādas situācijas netiek aplūkotas vienādi.

28 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru vispārējais vienlīdzīgas attieksmes princips nosaka, ka līdzīgas situācijas nevar aplūkot atšķirīgi un dažādas situācijas savukārt nevar aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi attaisnota (skat. 2008. gada 16. decembra spriedumu lietā C-127/07 *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c., Krājums, I-9895. lpp., 23. punkts).

29 Šajā sakarā jāuzsver, ka situāciju salīdzināmība ir jānovērtē, ņemot vērā Savienības tiesību akta, ar ko ievieš šo atšķirību, mērķi (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Arcelor Atlantique et Lorraine* u.c., 26. punkts). Šajā lietā minētā atšķirība ir ieviesta ar Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punktu.

30 Ir skaidrs, ka Direktīvā 2004/113 izvirzītais mērķis apdrošināšanas pakalpojumu nozarē — kā atspoguļots tās 5. panta 1. punktā — ir piemērot noteikumu par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem. Šīs direktīvas preambulas 18. apsvērumā ir skaidri paredzēts, ka, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem, dzimuma kā aktuārā faktora izmantošana nedrīkst radīt atšķirības indivīdu apdrošināšanas prēmiju un izmaksu aprēķināšanā. Minētās direktīvas preambulas 19. apsvērumā dalībvalstīm piešķirtā iespēja nepiemērot noteikumu par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem ir norādīta kā "izņēmums" ["atkāpe"]. Tādējādi Direktīva 2004/113 ir pamatota ar premisu, saskaņā ar kuru, lai piemērotu Hartas 21. un 23. pantā paredzēto vienlīdzīgas

attieksmes principu pret sievietēm un vīriešiem, attiecīgās sieviešu un vīriešu situācijas saistībā ar apdrošināšanas prēmijām un izmaksām, par kurām tie noslēdz līgumus, ir salīdzināmas.

31 Šajos apstākļos pastāv risks, ka Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punktā paredzētā atkāpe no vienlīdzīgas attieksmes pret vīriešiem un sievietēm Savienības tiesībās ir atļauta bezgalīgi.

32 Šāda norma, kas ļauj attiecīgajām dalībvalstīm bez ierobežojumiem laikā saglabāt atkāpi no noteikuma par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem, ir pretrunā Direktīvā 2004/113 izvirzītā mērķa par vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem sasniegšanai, un nav saderīga ar Hartas 21. un 23. pantu.

33 Tādējādi šī norma ir jāuzskata par spēkā neesošu kopš brīža, kad beidzas atbilstošs pārejas periods.

34 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, uz pirmo uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2004/113/EK 5. panta 2. punkts nav spēkā no 2012. gada 21. decembra.

35 Ņemot vērā šo atbildi, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

36 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīvas 2004/113/EK, ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu, 5. panta 2. punkts nav spēkā no 2012. gada 21. decembra.

[Paraksti]